

**Propempticon inaugurale de remora nova simplicissima et paratu facillima
/ [Johann Adolph Wedel].**

Contributors

Wedel, Johann Adolph, 1675-1747.
Universität Jena.

Publication/Creation

Jenae : Litteris Ritterianis, [1740]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dkq6d32x>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

9.
IOANNIS ADOLPHI
WEDELII

FACULTATIS MEDICAE

H. T.

DECANI

PROPEMPTICON INAUGURALE

DE

REMORA NOVA
SIMPLICISSIMA ET PA-
RATV FACILLIMA.

IENAE

LITTERIS RITTERIANIS.

IOANNIS ADOLPHI
WEDELLI

FACULTATIS MEDICAE

H. E.

D. E. C. A. N. I.

PROEMPTICON INAVGVRALE

DE

REMORA NOVA
SIMPLICISSIMA ET RA-
TATA FACILIMA.

LENAE

LITTERIS PATRIANIS

I. N. I.

REMORAM, seu machinam, qua corpora, funiculo alligata, ad certum punctum vel eleuata, vel depressa, vel ad alterutrum latus mota, in eodem firmiter detinentur, ante decem hosce annos publico communicauimus, eiusque vsus in tubis opticis dirigendis, aliisque praestandis, postmodum, occasione data, exhibuimus.

Cum autem similem machinam, adhuc simpliciore, & paratu longe faciliorem, excogitauerimus, eandem breuiter iam describere, consultum duximus.

Est autem haec nihil aliud quam cylindrus ligneus, proportionatae crassitudinis, horizontali in situ ita firmatus, ut volui nequeat. Huic semel circumuoluitur funiculus, qui corpori eleuando, vel deprimendo, vel ad latus mouendo, vna extremitate alligatus est, eiusque motum, si trahatur, ad definitum punctum praestat. Illi vero funiculi parti, quae a cylindro horizontem versus dependet, appenditur pondus, quod dimidium circiter grauitatis habeat corporis mouendi, vel etiam aequalem. Atque his factis parata erit nostra machina.

Quodsi enim eleuare corpus funiculo alligatum volumus, eam funiculi partem, quae prope cylindrum, versus corpus mouendum, existit, manu apprehendimus & cylindrum versus trahimus eo vsque, quousque placet, remota hinc manu, immotum & firmum in illo puncto iterum permanebit corpus, ad quod perductum est. Nam hac ipsa tractione, prope cylindrum facta, particula funiculi, cylindro circumuoluta, a pondere appenso deorsum trahitur, ob resistantiam a manu trahente in opposita

parte ablatam, quæ, cessante actione manus, statim redit, adeoque in hoc statu corpus eleuatum persistere cogitur. Pondus enim, cum vel minorem, vel æqualem grauitatem corporis eleuati habeat, motum huic conciliare non ualet; Corpus vero eleuatum, licet etiam duplo maiorem haberet grauitatem, quam pondus, ex opposito latere appensum, eleuare pondus, adeoque ipsum moueri, haud potest, cum frictio, quæ per circumuolutum cylindro funiculum vna cum pondere fit, maiorem resistantiam præbeat. Sequitur ergo, vt in desiderato puncto collocatum corpus persistet.

Sin autem ad desideratum punctum depressum corpus velimus, funiculi ea pars, quæ infra cylindrum versus pondus, non longe a cylindro, hæret, apprehendenda manu est, & cylindrum versus trahenda, adeoque pondus appensum eleuandum. Hoc ipso autem fit, vt, resistantia hic ablata, corpus deprimendum particulam funiculi circumuoluti pondere suo superet, & ad desideratum punctum descendat, pro lubitu trahentis. Simulac vero manus trahere cessat, resistantia, adeoque & quies, redit. Igitur effectus desideratus obtinetur.

Ad latera si corpus mouere, & in definito puncto detinere, velimus, nouus adhuc cylindrus eodem modo adhiberi, & funiculus alius, pro hac directione, corpori mouendo & cylindro applicari debet, & nisus corpori dicto in contrariam partem conciliandus tunc est, quod vel situ corporis ad hanc rem apto, vel, pondus ipsi, in contrariam partem trahens, mediante alio adhuc funiculo iungendo, obtinetur.

Frictio funiculi, cylindro circumuoluti, & vtrinque tensi, tanta est, vt, licet corporis mouendi pondus duplo maius, quam ponderis altero extremo funiculi appensi sit, eleuationem tamen minoris efficere haud possit. Quando autem tractione funiculi, manu versus cylindrum facta, tensio eiusdem ex hoc latere tollitur, pars circumuoluti funiculi minimam habet frictionem, ergo a pondere

dere opposito facillime superatur, & fit hinc motus, illa autem cessante, cessat motus.

Experimentis institutis cum cylindro ligneo & funiculo semel circumuoluto, pondere in qualibet funiculi extremitate appenso,prehendimus in cylindro, cuius diameter $\frac{3}{4}$ digiti habet, & vnus lateris pondus LX. drachmis æquale, alterius autem lateris pondus IV. tantum drachmarum, frictionem inde factam præstitisse, vt drachmæ IV. illas oppositi lateris drachmas LX. quietas sustinerent. In cylindro autem ex eodem ligno parato, & diametrum $3\frac{1}{2}$ digitum habente, pondus duarum drachmarum, alterius lateris pondus LX. drachmarum sustinuit. Quo magis autem pondus minus augetur, eo maior fit frictio & resistentia, vnde, si vtrumque pondus æquale euadat, summa fit, sub hac quantitate ponderum, frictio & resistentia.

Loco cylindri lignei etiam adhibuimus cochleam marem ligneam, cuius crena tanta est, vt recipere funiculum commode queat. Et eodem modo semel circumuolutus funiculus maiorem adhuc frictionem cum præstet, & motus desideratus tractione funiculi, manu iam recensito modo facta, facillime obtineatur, consultius hoc duximus.

Vltiorem huius machinæ explicationem proxime, volente Deo, addemus, cum iam ob temporis penuriam id facere haud liceat.

Proferre hæc volumus occasione dissertationis inauguralis DE INCUBO clarissimi medicinæ Doctorandi

DANIELIS TEXTORIS.

Solum huic contigit natale Nagy Palugya, vicus Hungariæ superioris, in comitatu Lyptouiensi, eiusque in meditullio quasi situs, vbi anno MDCCXV. d. XIV. Decembr. primam adspexit lucem, patre Viro Reuerendo IOANNE TEXTORIS, qui, quæ Dei est clementia, adhuc actiones

eius prudenter dirigit: matre vero ANNA, e stirpe MAT-
 THAESIORVM oriunda, iam pie defuncta. Optimis hisce
 parentibus prima, eaque præcipua, fuit cura, vt noster funda-
 mentis religionis Christianæ, bonisque moribus, statim ab
 incunabulis imbueretur. Simulac vero per ætatem licuit,
 priuatæ publica accessit institutio, dum Scholam ibidem
 florentem frequentauit. Huic tunc Vir Clar. atque Doctiss.
 Dn. GEORGIUS BVCHOLTZ summa cum laude præfuit,
 quo Cæsareopolim, ad obeundum Rectoris atque Diaconi
 Bohemicæ nationis munus, euocato, Vir Clar. atque Doctiss.
 Dn. BOHVRA DIVS, successor eiusdem fuit. Postquam
 vero & hic in Pisoniensium Gymnasio celeberrimo vices
 Conrectoris subiit, noster, iussu parentum, Osgyaninum, vt
 Hungaricam addisceret linguam, anno ætatis IX. petiit.
 Anno vno & dimidio præterlapso, in patriam rediens Cæ-
 sareopolim, partim idiomatis Germanici gratia, partim
 studiorum continuandorum causa, adire iussus fuit. Ibi
 per biennium supra nominatus Vir Clariss. BVCHOL-
 TZIUS, cuius cineres adhuc veneratur, eundem vltimus
 formauit. Inde reuocatus, annum decimum agens, vt fra-
 trem lectissimum, MICHAELEM TEXTORIS, Pisonium
 sequeretur, mandatum accepit. Sic itaque occasionem, in
 litteris humanioribus proficiendi, habuit vberissimam.
 Præceptores enim eidem obtigerunt, quos parentum loco
 nunc quoque suspicit, & eruditi & fidi, Clariss. atque
 Doctiss. PESKO, Subrector: Clariss. atque Doctiss. Dn.
 IOANNES SZASZKT, Conrector, & Clariss. ac Doctiss.
 GVILIELMVS FRIDERICVS BEER, Rector Gymnasii
 Pisoniensium florentissimi. Ea quoque ipsi contigit felicitas,
 vt, priusquam locum hunc amœnissimum desereret, hospi-
 tio atque mensa Viri Maxime Reuerendi, MATTHIÆ
 BELII, Historici patrii, Patroni sui multum colendi fue-
 rit vsus, ex cuius sermonibus doctissimis magnam acces-
 sionem studiis suis fuisse factam, grata agnoscit mente.
 Quoties apud parentes suos clarissimos commoratus est,
 ex

ex conuersatione pariter ac lectionibus Viri Doctiff. Dn. BARANTAI, Rectoris, de Schola patria optime meriti, fructus in se redundasse haud contemnendos, gratus fatetur. Pertractatis ita, per Dei gratiam, intra patrios lares, studiis, desiderium ad Medicinæ adita perueniendi patri & fratri patefecit; consenserunt lubenter &, vt almam hanc Salanam eligeret, suaserunt. Adiit igitur Musarum hocce domicilium anno post recuperatam salutem M D C C X X V I I. d. X I V. Maii, & a Pro-Rectore tunc Magnifico IOANNE GEORGIO ESTOR, IC. Consiliario Aulico Saxonico & Professore Iuris Ordinario, Tribunalis Serenissimorum Saxoniae Ducum, quod hic est, nec non Facultatis Iuridicæ, item Scabinatus Collegii, & Concilii arctioris Adessore celeberrimo, in numerum ciuium receptus est.

Medicas itaque vt tanto facilius caperet disciplinas, philosophicis studiis primum hic dedit operam. Logicam & Metaphysicam ex ore Excellent. Dn. REVSCHII, tam publice, quam priuatim, hausit doctrinam. In Mathesi pura sectatus est Virum Summe Reuerendum & Excellentissimum IOANNEM BERNHARDVM WIDEBVRGIVM. In Mathesi vero applicata & Physica theoreτικο-experimentalī Illustrem GEORGIVM BRHARDVM HAMBERGERVM percepit sedulo.

His imbutus scientiis, omni studio tandem adnifus est, in studio medico vt progredereetur feliciter. Singulāri hinc cum fructu Illustris TEICHMETERI demonstrationibus publice habitis Osteologicis atque Botanicis, priuatim item Medicinæ Legalis eruditissimæ explanationi interfuit; quem etiam, diuersa cadauera humana vtriusque sexus artificiose in theatro anatomico secantem, vidit. Porro audiuit Illustrem SIMONEM PAVLVM HILSCHERVM, publice doctrinam Physiologicam, Pathologicam, Semioticam, ad ductum Boerhauii, profitentem, vt &

& de Materia Medica, atque Præscribendi Formulas. Maxime quoque sibi commendatas habuit a iam laudato Illustri HAMBERGERO traditas solide disciplinas, Anatomicas, Osteologicas, Physiologicas, Pathologicas, Semioticas, Chirurgicas, Chemicas, de Materia Medica, Methodo Medendi & Præscribendi Formulas. A meo quoque pependit ore, cum publice chimiam, methodum medendi, praxin specialem februm, & inflammationum, priuatim autem praxin medicam vniuersam traderem.

Studiis ita cum sedulo dederit operam, fructus diligentia abesse haud possunt. Merito itaque, vt medicina candidatis adscriberetur, petiit. Deesse honesto huic desiderio noluit facultas nostra, & cum in examinibus, debite institutis, optime steterit, decreuit, vt laudatam dissertationem inauguralem sub præsidio Illustri TEICHMETERRI crastina habeat die.

Solemni itaque huic actui vt MAGNIFICVS ACADEMIAE PRORECTOR, ILLVSTRISSIMI S. R. I. COMMITES, PATRES ACADEMIAE EXCELLENTISSIMI, HOSPITES, omnis ordinis honoratissimi, & GENEROSISSIMI & NOBILISSIMI COMMILITONES, gratiose & beneuole interesse dignentur, facultatis meæ nomine omnes atque singulos debita obseruantia rogo. P. P. sub Sigillo Facultatis Medicæ die xxv. Septembr.

M DCC XL.

(L. S.)